

Dorpsvisie nieuwe stijl

Deelproject Jisp, OVER-gemeenten

Kenniscentrum Wmo en Wonen Noord-Holland i.s.m. Vereniging van Kleine kernen in Noord-Holland en Platform Dorpshuizen Noord-Holland

Wmo en Wonen Noord - Holland

Dorpsvisie nieuwe stijl

Deelproject Jisp, OVER-gemeenten

Kenniscentrum Wmo en Wonen Noord-Holland i.s.m. Vereniging van Kleine kernen in Noord-Holland en Platform Dorpshuizen Noord-Holland

Stella Blom, onderzoeker DSP-groep

sblom@dsp-groep.nl

Alle Postmus, adviseur Vereniging van Kleine kernen in Noord-Holland

advies@vkknh.nl

Inhoud

Dit is een interactief document. U kunt van uit de inhoudsopgave navigeren door te klikken op de (sub)hoofdstukken. Door het hele document vind u tabbladen boven aan de pagina om verder door de hoofdstukken te navigeren of om terug te keren naar de inhoudsopgave.

- 1. Inleiding** (p. 4-6)
 - 1.1 Jisp en de rol van de contactcommissie
 - 1.2 Vraag van de gemeente en aanpak

- 2. Naar een nieuwe dorpsvisie** (p. 7-12)
 - 2.1 Fase 1: verkenning van onderwerpen
 - 2.2 Fase 2: inventarisatie met ambitieboeken
 - 2.3 En nu verder

- 3. Lessen rond de dorpsvisie** (p. 13-14)

1. Inleiding

1.1 Jisp en de rol van de contactcommissie

Jisp, een dorp met 1100 inwoners in de gemeente Wormerland, was in de 18e eeuw een belangrijke plaats voor de walvisvaartindustrie. In de Zaanstreek waren in die tijd 16 traankokerijen, fabrieken waar de aangebrachte stukken walvisspek tot traan gekookt werden, waaronder één in Jisp.

Het dorp ligt in het natuurgebied Wormer- en Jisperveld aan de weg van Neck naar Wormer. Tot 1991 was Jisp een zelfstandige gemeente. Wormerland vormt samen met Oostzaan het samenwerkingsverband OVER-gemeenten.

Dorpsraden heten in Wormerland contactcommissies. De contactcommissies worden gekozen tijdens de lokale verkiezingen. Ze zetten zich op allerlei vlakken in voor behoud van de leefbaarheid van hun dorpen. Door de gemeente aan te sporen zaken op te pakken, maar ook door hun eigen inwoners te stimuleren om zich in te zetten voor het dorp. De gemeente informeert hen en vraagt hen om advies over zaken rond de leefbaarheid: inrichting en onderhoud van de openbare ruimte, planologische beslissingen, verkeer, dorpsgezicht en jongeren/ouderenbeleid.

1.2 Vraag van de gemeente en aanpak

Vraag van de gemeente

De contactcommissie in Jisp wil, op eigen initiatief, een nieuwe dorpsvisie over de leefbaarheid en het dorpsgezicht ontwikkelen. De vraag van de gemeente is in hoeverre de contactcommissie haar ideeën en activiteiten wil verbreden naar welzijn en wellicht ook zorg. Een vraag die onderzocht is met de contactcommissie, bij de ontwikkeling van hun dorpsvisie. Uiteraard staat of valt de verbreding van leefbaarheid naar ook meer welzijn en zorg, bij het draagvlak en de eigen behoefte van de contactcommissie.

De uitdaging is om de visie van het dorp langs die van de gemeente en andere partijen te leggen om zo te komen tot een gezamenlijke leefbaarheidsagenda. De vraag is dus niet hoe de gemeente 'de burger' bij het beleid kan betrekken, maar hoe alle partijen samen kunnen optrekken voor een leefbaar dorp. Gelijkaardige partners die samen per dorp de agenda én de vorm van samenwerking bepalen. En die samen bepalen waar de grens (of verantwoordelijkheid) van de overheid en van de bewoner ligt.

Dorpsvisies volgens Vereniging van Kleine kernen in Noord-Holland

"Dorpsbewoners weten vaak als geen ander hoe zij hun eigen buurt leefbaar, veilig en mooi kunnen houden." Dit is een vaak gehoord argument om als dorp te werken aan een eigen dorpsvisie. Het dorp bepaalt aan de hand van een uitgebreide inventarisatie onder

inwoners wat de visie op de toekomst van het dorp is en welke agenda hierbij hoort. In een dorpsvisie wordt gekeken naar korte termijn doelen, maar ook naar lange termijnontwikkelingen. Een voorbeeld: het aantal leerlingen op de basisschool dreigt de komende jaren drastisch naar beneden te gaan. Hoewel nu nog niet zichtbaar, wil het dorp nadenken over de vragen 'hoe kunnen we de school overeind houden' en 'wat kunnen we doen als de school toch verdwijnt'.

Hoewel sommige dorpsvisies in het verleden zijn ontstaan als een wensenlijstje van het dorp richting de gemeente, zien steeds meer dorpen in dat ze beter de regie bij zichzelf kunnen houden. De dorpsvisie wordt hiermee veel meer een proces van in gesprek raken over zaken die de leefbaarheid van het dorp raken en kijken wie wat kan oppakken. En daarbij is de gemeente een belangrijke partij, maar zeker niet de

enige. Ook het dorp kan veel zelf doen: naast bewoners zijn dat bijvoorbeeld ook ondernemers en andere belanghebbenden.

Aanpak

De aanpak bestaat uit verkenning van de mogelijkheden voor de invulling van een dorpsvisie en uit procesbegeleiding bij het ontwikkelen van een dergelijke visie. Normaliter begeleidt/ adviseert de Vereniging van Kleine kernen in Noord-Holland een dorpsraad bij het opstellen van een plan van aanpak voor een dorpsvisie (met een beperkt aantal uren). De Vereniging hanteert hierbij de uitgangspunten en het stappenplan zoals beschreven in het handboek 'Zo maak je een dorpsvisie!' (Vereniging van Kleine kernen in Noord-Holland, 2012 www.wkkn.nl). Vanuit dit deelproject was er meer ruimte voor procesbegeleiding en inhoudelijke verbreding naar welzijn en zorg.

2. Naar een nieuwe dorpsvisie

2.1 Fase 1: verkenning van onderwerpen

In de eerste helft van 2014 is een contactcommissie in nieuwe samenstelling van start gegaan. De commissie vond het waardevol voor het dorp om een nieuwe visie te maken. De uitdaging voor Jisp is het opstellen van een dorpsvisie met een integraler karakter dan in dorpsvisies traditioneel gebruikelijk is.

De contactcommissie van Jisp formuleert bij de start van het traject een aantal onderwerpen voor de visie dat bij deze ambitie aansluit:

- School: kunnen kinderen uit Jisp over 5 jaar nog wel naar school in het dorp?
- Jeugd tot 25 jaar: hoe kunnen de groeiende groep jongeren (15-25 jaar) blijvend aan ons dorp binden?
- Prettig oud: wat heb je nodig om zo lang mogelijk in eigen dorp te kunnen blijven wonen?
- Goed verenigingsleven: op welke manier houden we een goed verenigingsleven in het dorp?
- Ons kent ons: wat hebben we voor elkaar over?
- Dorpshuis: hoe behouden we het dorpshuis de Lepelaar als historische en centrale functie in het dorpsleven?
- Mobiliteit en bereikbaarheid: hoe zorgen we er

voor dat voorzieningen bereikbaar blijven/worden?

- Identiteit: welke elementen bepalen de identiteit van Jisp en mogen niet verloren gaan?
- Op de kaart: hoe zetten we Jisp (nog meer) op de kaart als plek om te wonen en te recreëren?

Bronnen voor deze onderwerpen zijn onder andere het buurtonderzoek behoeften kleine kernen in Wormerland¹ en de jaarvergadering van de contactcommissie in oktober 2014.

Een werkgroep met 10 mensen is actief met de dorpsvisie aan de slag. Twee daarvan zijn leden van de contactcommissie, de anderen zijn betrokken bewoners (ondernemers, vrijwilligers uit het verenigingsleven, nieuwkomer, ouderen). Daarnaast schuiven regelmatig andere mensen aan bij de

vergaderingen, om bijvoorbeeld een specifiek onderwerp toe te lichten of om mee te denken. Deze betrokkenheid is al een eerste uitkomst van het initiatief van de contactcommissie. Daarmee wordt ook weer aangetoond dat het opstellen van een dorpsvisie vooral een waardevol proces van in gesprek gaan en bewustwording is. En dat de dorpsvisie vooral een bevestiging van dit proces is.

Noot ¹ *Dienstencentrum Wormerland/ WonenPlus, 2014*

2.2 Fase 2: inventarisatie met ambitieboeken

De volgende fase is een nadere inventarisatie van onderwerpen, vraagstukken én oplossingen bij bewoners van de kleine kern. Jim van Praag, voorzitter van de contactcommissie Jisp en lid van de werkgroep: "We hebben met de werkgroep net een eerste inventarisatie gedaan, waarin we agendapunten uit het dorp hebben opgehaald via 15 ambitieboeken of dagboeken. Bewoners kregen drie maanden om hun ideeën op te tekenen. Twee boeken zijn op de basisschool rondgegaan zodat ook kinderen hun inbreng konden hebben."

Dorpsambitieboeken

De methodiek van de dorpsambitieboeken is voor het eerst toegepast bij dorpsvisies in Noord-Limburg. Bij deze methode gaat een aantal lege boeken het dorp door. De ontvanger heeft een paar dagen de tijd om zijn of haar visie op de toekomst van het dorp in het boek vast te leggen. Dat kan bijvoorbeeld een geschreven tekst zijn. Maar er worden ook vaak foto's of schetsen toegevoegd. Anderen gebruiken een regel uit een lied of een gedicht om hun visie te verwoorden. Na een paar dagen wordt het boek doorgegeven aan een andere dorpsbewoner enzovoorts.

Het interessante van deze methode is dat veel mensen de gelegenheid krijgen om bij te dragen. En tegelijk krijgen ze ook te zien wat anderen van het dorp vinden. Het gesprek komt zo al op gang. Ook jongeren vinden deze methode veel interessanter omdat ze niet naar een bijeenkomst hoeven te komen of een enquête hoeven in te vullen. Het resultaat van de dorpsambitieboeken is vaak abstract en ongeordend. De uitdaging is om hieruit enkele rode draden te halen waarmee bijvoorbeeld de dorpsraad de visie voor de toekomst van het dorp kan schetsen.

Paar citaten uit de dorpsambitieboeken:

“Wat hebben we: een idyllisch dorp, een eeuwenoud gemeentehuis en kerk, een gezellig dorps huis, een uniek natuurgebied, een rijke historie en een handjevol verenigingen en commissies. Wat missen we: een schakel tussen de verschillende verenigingen en commissies die zorgdraagt voor samenwerking.”

“De Harpoen moet ten alle tijden blijven. De school heeft een belangrijke functie in het dorp en versterkt het dorpsgevoel en saamhorigheid.”

“Zoeken naar woonruimte voor startende jongeren.”

“De oudere inwoners een kans bieden om in het dorp te blijven wonen.”

“We zijn een groot voorstander van verkeersbepenkende maatregelen in het dorp.”

“Op een of andere manier ‘nieuwe’ dorpsbewoners proberen te betrekken en het Jisp-gevoel van ‘het erbij horen’ geven en enthousiast maken voor het helpen bij leuke activiteiten!”

“Ik hoop dat er, meer dan nu, binnen Jisp een contact tussen jong en oud gaat ontstaan, waardoor jonge Jispers leren van de oude generatie en deze laatste actief betrokken blijft met het dorp.”

Ideeetjes:

- Koninginnedag weer op de kaart zetten. Activiteiten voor jong voetbal en de Lepelaar. Spelletjes op en rond het water, muziek
- Openluchtbios (kan voor jeugd en volwassenen). In de zomer locatie (die zijn er zat) een filmavond organiseren. Popcorn en jeugd, toastjes en wijn voor volwassenen. In het gras met een pruim.
- Concerten bij kaarslicht, maar dan in de kom.
- Sociale activiteiten voor ouderen uitbreiden. Bijvoorbeeld door in toerbeurt te koken voor de oudjes. De maaltijd zou bereid en kunnen worden bij Ons Huis.
- Maak van het opzetten van de kerstboom een ritueel waarbij het samenkomt.
- Actieve overdracht van kennis over het dorp. Thema-avonden incl. diner. Maak het aansprekend!

de stuur, met een groot en lang
rwijs te verschaffen, een magne
t voor kinderen met de wijde
eving, maar in ieder geval och
Wormer (als tegenhanger voor de
grote molen aldaar).

zingen in de dorpskern moeten
zingen blijven. Wij zijn tegen
men aan een beeldbepalende
na in het hart van het dorp

ten treffen bij
in West-
een jeu de

bloof,
of ik dat niet
komst voor het dorp kan leiden. Het is
inzet van een aantal dorpelings tekort te
denheid), juist door te kijken naar wat er al
bouwen.

Om ons dorp leefbaar te s
de volgende punten:

- + Investeren in de school
- + Goede reactiviteit van huisvesting
- + Iedereen actief meedelen met
- + Onderhoud van onze marmeren
denen pvt. Gevoel dit o
- + Veerkrachtigheid, meer s
Snelheid.
- + Dorpshuis toegankelijk voor

Landelijk Kleinschalig STERKTES Groen Buitengebied Authentiek	Winkels Buitenschoolse activiteiten ZWAKTES Sloopverkeer Openbaar vervoer
JISP	
Dorpshuis Ondersteunen bewoners initiatieven KANSEN Recreatieve potentie Betrokkenheid bewoners	Huisvesting senioren/starters Bevolkingsopbouw BEDREFFINGEN Aantasting Jisperveld Voortbestaan basisschool Onderhoud Infrastructuur

JISP IS
EEN PRIJS WAARD

Als er ooit nog eens een prijs wordt
uitgeleefd voor het rustigste, drome-
rigste en meest schilderachtige dorpje
in de onmiddellijke nabijheid van de
Randstad Holland, kan een kleine ge-
meenschap tussen Purmerend en Wor-
merver zich met een gerust hart laten
inschrijven: het lieflijke Jisp. Aan de

meningsgevings leven
Gezondheidszorg v
of in stand houde
Veiligheid, en ge

Maar het is wel belangrijk om het dorp
leefbaar te houden voor jong en oud.

Uit de dorpsambitieboeken komen de volgende behoeften en wensen naar voren:

- Woningen voor jongeren om het dorp leefbaar te houden en seniorenwoningen.
- Een boodschappendienst en begeleiding bij doktersbezoeken. Mensen stellen zich (via de dorpsambitieboeken) beschikbaar om deze taken in te vullen maar willen dat niet voor vast doen.
- Behoud van de buslijn, ondanks dat bewoners zelf weinig gebruik maken van de bus.
- Behoud van het dorpshuis als ontmoetingsplek
- Behoud van de doorlopende Wegsloot, een gemeentelijk monument.

Voorzitter Jim van Praag: "De inventarisatie levert tot nu toe veel ideeën op over wat maar nog niet over het hoe."

Het dorp in beweging krijgen!

(www.dichtbij.nl 20 mei 2015)

Margo Planthof heeft het Dorpsvisie boek samen met haar vriend ingevuld en geeft het weer door aan de volgende inwoner van Jisp.

1 / 1

JISP - Aan de keukentafel plaatsnemen en dan praten over de toekomst van Jisp. Wat willen de inwoners voor hun dorp de komende jaren? Huisvesting voor jongeren, zorg voor de ouderen, openbaar vervoer. Alles komt aan bod in de Dorpsvisie boeken.

Trees Korver

"Je moet er wel even voor gaan zitten," vindt Jim Praag als lid van de werkgroep Dorpsvisie. Hij brengt de boeken naar de bewoners. Er circuleren twintig boeken door het dorp. Het is de bedoeling dat het boek na drie dagen weer door wordt gegeven aan een andere inwoner. Zitten en opschrijven

wat men wil in het dorp en de naaste omgeving. Tekst, gedichten en foto's mogen in het boek geplaatst worden. In plaats van opgestelde plannen door de gemeente krijgen de inwoners nu de kans om zelf een dorpsplan te ontwikkelen. Alle reacties in de boeken worden gelezen, geïnventariseerd en daarmee wordt een Dorpsambitie boek samengesteld.

Zwemparadijs

Margo Planthof is ook lid van de werkgroep Dorpsvisie. Zij vindt het heel belangrijk dat de inwoners hun visie kenbaar maken. Margo wil graag drijvende, klimaatbestendige woningen in de toekomst. "Zo kunnen wij een monumentaal maar ook voor een klein stukje een modern dorp zijn. Veel mensen willen betaalbare woningen voor jongeren en ouderen. Anderen willen graag de vrijwillige brandweer in ons dorp behouden en dat de school open blijft." Ook de kinderen van OBS De Harpoen mochten hun visie geven. Eén leerling wil graag een subtropisch zwemparadijs met een mega glijbaan in Jisp! Wie weet wat er allemaal gerealiseerd kan worden in de toekomst.

De boeken die door Jisp rouleren dienen voor 31 mei aanstaande ingeleverd te worden bij de leden van de Dorpsvisie werkgroep.

2.3 En nu verder

Het gesprek is geopend, de bewustwording komt op gang. Op de jaarvergadering van 7 oktober 2015 zijn de resultaten van de dorpsambitieboeken en de eerdere inventarisaties gepresenteerd.

De resultaten zijn verdeeld in vijf thema's:

1. Verkeer
2. Sociale cohesie en ouderenzorg
3. Huisvesting voor jongeren, jonge gezinnen en ouderen
4. Identiteit, cultuurhistorie en schoonheid van het dorp
5. Toekomst van de school.

Per thema heeft de werkgroep voor de presentatie een 'ambassadeur' benaderd die met de aanwezigen van de jaarvergadering in gesprek is gegaan. Het leverde goede gesprekken op waar de werkgroep de volgende vraagstukken uit haalt:

- Een deel van de voorgestelde zaken ligt buiten de invloedssfeer van de commissie en ook van de gemeente. Zo is bijvoorbeeld woningbouw niet mogelijk omdat Jisp deels in het Natura 2000-gebied ligt. Natura 2000 is een netwerk van beschermde natuurgebieden in de Europese Unie.
- Een deel van het dorp is nog niet betrokken.

Voor de mensen die later (sinds 10-15 jaar) in het dorp zijn komen wonen en tweeverdieners. Andere dorpsbewoners, die al wel meer in beeld zijn, hebben hun inbreng niet geleverd via het ambitieboek.

- De inhoud verschuift meer richting sociaal. Dat maakt ook dat de contactcommissie zich moet beraden op haar rol.

Het ontwikkelen en opstellen van een dorpsvisie is een traject dat gemiddeld zo'n één tot twee jaar in beslag neemt. Voorzitter Jim van Praag: "In het ontwikkelen en opstellen van een dorpsvisie zit veel tijd. Wij zijn allemaal vrijwilligers en je bent ook afhankelijk wat je terugkrijgt uit het dorp. De betrokkenheid van wat er in de boeken staat geeft me zin om er mee door te gaan. De gemeente is redelijk op afstand tot nu toe maar moedigt ons aan om te doen waar we mee bezig zijn. We willen met de gemeente in gesprek aan de hand van onze agendapunten."

A large, multi-story brick building with a stepped gable roof and several windows. The building is the central focus of the slide. A white rectangular box is overlaid on the middle of the image, containing the section header text.

3. Lessen rond de dorpsvisie

3.1 Lessen rond de dorpsvisie

De dorpsvisie is nog niet af maar het proces is goed op gang. Er zijn al enkele lessen voor zowel dorpsraad/ contactcommissie als gemeente:

1. Bewustwording

De dorpsvisie is een proces van bewustwording (ook van de eigen kracht van het dorp) en niet zozeer een document dat de wensen van het dorp samenvat. Denk ook na over zaken die verder in de toekomst (op de loer) liggen.

2. Brede betrokkenheid uit het dorp

Betrek zoveel mogelijk mensen uit je dorp bij de totstandkoming van een dorpsvisie. Hoewel een goede dorpsraad een groot deel van de wensen kent, stimuleer je zo mensen om mee te denken én de handen uit de mouwen te steken.

3. Partners binnen het dorp

De gemeente is een belangrijke partner in het realiseren van je dorpsvisie maar zeker niet de enige. Kijk eerst ook wie er in je dorp een bijdrage kan en wil leveren. Veel zaken kun je als dorp zelf goed oppakken.

4. Continue communicatie

Blijf communiceren over de stand van zaken van de dorpsvisie. Daarmee creëer je betrokkenheid bij de inwoners, de gemeente en andere partijen. Zij zijn tenslotte belangrijk bij de uitvoering van de dorpsvisie.

5. Regionale blik

De leefbaarheid houdt niet op bij de grenzen van het dorp. Kijk ook wat de regio voor het dorp te bieden heeft en wat andere kernen voor het dorp kan betekenen. Samenwerking met buurdorpen kan tot mooie projecten leiden.

6. Aanleiding voor gesprek

Verwacht als gemeente geen dichtgetimmerde projectvoorstellen, maar zie de dorpsvisie als aanleiding voor een gesprek over nieuwe projecten.

7. Gezamenlijke leefbaarheidsagenda

Een dorpsvisie is geen wensenlijst van het dorp richting de gemeente. De uitdaging is om de visie van het dorp langs die van de gemeente en andere partijen te leggen om zo te komen tot een gezamenlijke leefbaarheidsagenda.

Mede mogelijk gemaakt door:

Uitgevoerd door:

